

Яке аз амалҳои нангини ташкилоти террористии нахзати исломӣ дар солҳои навадуми
асри гузашта кушта шудани шумораи зиёди олимону донишмандон ва умуман зиёиён буд.
Дар хусуси чунин

чиноят

х

ои муд

х

иши на

х

зати

х

о филм

х

ои мустанад ва гузориш

х

ои телевизион

й

х

ам намоиш дода шудаанд, ки дар он

х

о шо

х

идони он во

к

еа

х

ои хунин суҳанрон

й

карда, террор

х

ою куштор

х

ои на

х

зати
х
оро
тасди
к
намудаанд.

Мақсади асосии роҳбарияти ташкилоти террористию экстремистии нахзатӣ аз куштори
равшанфикрони то
чик, дар чомеа ба вучуд овардани фазои тарсу ноумед
ӣ
ва да
х
шат буд. Бо ин гуна амал
х
ои палидона он
х
о меҳостанд вазъияти кишварро ноором сохта,
х
адаф
х
ои шуми худ, яъне бо ро
х
и зуровар
ӣ
г
асб кардани
к
удрати сиёс
ӣ
ва та
г
йир додани соҳти давлатдориро амал
ӣ
кунанд.

Мутаассифона, дар он замон аз дасти котилони нахзатӣ яке аз бехтарин фарзандони
миллати тоҷик – файласуфи забардаст, академики Академияи илм
х
ои Тоҷикистон, арбоби шоистаи илми тоҷик, устод Му
х
аммад Осим

й
х
ам ба
к
атл расонда шудааст.

Террори мазкурро 27-уми июли соли 1996 бо супориши роҳбарияти нахзат саркардаи
яке аз даста хои к
отилони на
х
зат
й
Нуралиев Элмурод бо
х
амро
х
ии аъзои гуру
х
аш Саидов Амрулло дар долони мактаби миёнаи ра
к
ами 7-уми ша
х
ри Душанбе бо шеваи ни
х
оят ва
х
шиёна ва бера
х
мона анҷом додаанд.

Он котилони хунхор олими машхур ва инсони шариф - Осимиро тарсуёна террор
карданд. Аммо устод Му хаммад Осимӣ бо далерии
часорати ба худ хос то охири ла
х
заи
х
аёташ пеши он нобакорони разил сар хам накардааст.

Хаёту фаъолияти устод Осимӣ, ки як мактаби бузурги илму маърифатомӯзӣ ва хизмат
ба мардум аст, воқеан омӯзанда ва намунаи ибрат

мебошад. Ёдовар мешавем, ки давраи хурдсолию навҷавонии

Мухаммад Осимӣ ба замони мушкили таърих

ӣ

рост омада буд. Бо вучуди ин

ӯ

х

амеша дар ра

х

и ом

ӯ

хтани илму маърифат ме

х

нату кушиш ба харч дода,

х

ануз дар соли 1941-ум Донишгоҳи давлатии Самаркандро хатм кардааст. Аз аввали саршавии Чанги Бузурги Ватан

ӣ

Осим

ӣ

х

амчун ватанд

ӯ

сти асил ва фарзанди шучои тоҷик ихтиёр

ӣ

ба фронт рафта, панҷ соли

х

аёти худро ба

х

имояи Ватан бахшид. Далерию ҷонфидоии Осим

ӣ, ки дар

Чанги Бузурги Ватан

ӣ

зо

х

ир кардааст, бо ордену медал

х

ои «Чанги Ватании дараҷаи 1», «Ситораи Сурх», «Нишони Фахрӣ», «Барои муҳофизаи Ленинград», «Барои Ғалаба бар Германия дар Чанги Бузурги Ватании солҳои 1941—1945» ва

г

айра

к

адрдон

ӣ

шудаанд.

Бисёр аламовар аст, ки ин фарзанди фарзонаи миллат панҷ сол бар зидди фашистон чангида, саломат ба Ватан баргаштааст ва солиёни зиёд дар хизмати мардум буд, аммо аз дасти хамватанони разилу палиди худ кушта шуд. Албатта ин амали нангини котилони на хзатӣ

х
амчун доги сиёҳе дар таърихи миллати тоҷик боқӣ монда, то кадом андоза хунхору душмани Тоҷикистон будани ин тудай нобакорро нишон меди
х
ад.

Баъди баргаштан аз фронт Мухаммад Осимӣ ҳаёти худро ба илму маориф бахшида, ҳамеша дар хизмати мардум будааст. Сол

х
ои
1946—1952 ба сифати мудири кафедраи физика ва муовини директор оид ба корҳои илмӣ таълимии

[Донишқадаи давлатии омӯзгории Хучанд](#)

,
муовини директори Донишқадаи омӯзгории ш. Хучанд, сол

х
ои 1952—1955 аспиранти Академияи илмҳои ҷамъиятшиносии назди КМ ХКИШ, сол

х
ои 1956—1962 ректори

[Донишгоҳи техникии Тоҷикистон](#)

ва соли 1962 Вазири маорифи халқи ЧШС Тоҷикистон, сол

х
ои 1962—1965 раиси Комитети назорати ҳизбию давлатӣ, котиби КМ ХК Тоҷикистон ва ҷонишини раиси Совети Вазирони ЧШС Тоҷикистон буд. Аз соли 1965 дар вазифаи Президенти

[Академияи илмҳои Тоҷикистон фаъолият мекард ва](#)

х
амзамон вазифаи раиси Ҷамъияти тоҷикони ҷа

х
он — «Пайванд»-ро бар дӯш дошт.

Устод инчунин аз солҳои 80-ум дар кафедраи фалсафаи Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи К. Чӯраев ба донишҷӯён ва аспирантон аз ҷанни фалсафа дарс гуфта, зеро роҳбарии ӯ шогирдонии зиёде рисолаҳои номзадӣ ва докторӣ дифоъ намудаанд.

Осимӣ ҳамчун ходими сиёсӣ ва ҷамъиятӣ вакили съездҳои XXIV, XXV ва XXVI-и ХКИШ, депутати Шурои Олии ҶШС Тоҷикистон (даъвати 6), депутати Совети Олии ИҶШС (даъватҳои 7 ва 14) ва аъзои КМ ХК Тоҷикистон буд.

Самтҳои асосии фаъолияти илмӣ Осимӣ ғалсафаи табиатшиносӣ, таърихи ғалсафа, забону адабиётро дарбар гирифта, вай муаллифи зиёда аз 10 асар ва 250 мақолаҳои илмӣ мебошад. Таълифоти устодро масъалаҳои худшиносӣ, тадқиқи паҳлӯҳои осори Амир Хусрави Дехлавӣ, масоили ҳастишиносӣ, аз ҷумла тасвири физикии олам ва муаррифинамоии нақши тоҷикон дар рушди тамаддуни ҷаҳонӣ дарбар мегиранд.

Муҳаммад Осимӣ, ҳамчун олими пурқор, омӯзгори соҳибмактаб, ходими ҷамъиятию давлат
соби
Шурав
ӣ
, балки дар хориҷа
х
ам маш
х
ур буд ва осору та
хк
и
к
оташ аз ҷониби доира
х
ои илм
ӣ
эътироф гардида буд
ӣ на танҳо дар Тоҷикистону
к Иттиҳоди

Устод Осимӣ бо малакаи баланди илмӣ дар бисёре аз марказҳои бонуфузи илмӣ хориҷ
ӣ
маъруза
х
о кардаст. Аз ҷумла, дар мавзуоти марбут ба
таърихи тамаддуни Осиёи Марказ
ӣ
, таърихи ғалсафаи тоҷик, тоҷикон дар масири таърих, ғалсафаю методологияи улуми табиатшинос

й дар ҳамоишҳои илмӣ
байналмилал
й дар
ша
х
р
х
ои Токио, Де
х
л
й
, Бомбай,
К
о
х
ира, Париж, Бухарест, Вена ва
г
.
маъруза
х
о карда, дар донишго
хх
ои Чаво
х
ирлол Не
х
ру, Алигар
х
(
Х
индустон), Исломобод, Пешовар, Панҷоб (Покистон), Вашингтон, Сиэтл, Колумбия,
Ню-Йорк (ИМА) ва Сорбон (Франса) баромад
х
ои илм
й
намудааст. Бешуб
х
а устод яке аз муаррифгарони илми тоҷик дар арсаи байналхал
қӣ
буданд.

Мухаммад Осимӣ солҳои зиёд раиси Кумитаи омӯзиши тамаддуни Осиёи Марказӣ –
комиссияи ЮНЭСКО-и Итти
х

оди Шўрав

й

, президенти Ассотсиатсияи байналхал

к

ии омӯзиши тамаддуни Осиёи Миёна, мушовири барномаи ЮНЭСКО оид ба омӯзиши «Ро

х

и абрешим» ва инчунин, узви хоричии

х

айати та

х

риии мачалла

х

ои «Осиёи Марказ

й

» (Покистон), «Таърихи илм» (

Х

индустон), «Таърихи илми араб» (Донишго

х

и

Х

алаби Сурия) буд. Устод Осим

й

дар ташкили Академияи улуми Аф

ғ

онистон фаъолона ширкат варзида, то поёни умр узви фахрии он буд.

Террори устод Мухаммад Осимӣ аз дасти котилони нахзатӣ шаходат аз он медихад, ки
он

хо

душмани миллати тоҷик, душмани илму маърифат ва рушду тара

ққӣ

мебошад. Терроре ки на

х

зати

х

о нисбат ба олимону донишмандони тоҷик содир кардаанд, нобахшиданист. Миллати мо,
ҷомеаи муттамадини ҷа

х

он

й

х

арғиз он

х

оро намебахшад.

Аммо хотираи неки Мухаммад Осимӣ ва олимону донишмандони дигари тоҷик, ки аз
дасти ин палидон кушта шудаанд, абад ӯ дар калб
ҳои мо бо
қӣ
мемонад.

Азимчон Раҳмонзода,

номзади илмҳои сиёсӣ

Бознашр аз рӯзномаи «ИмрӯзNews» № 106

аз 25 июли соли 2023